

Co muszę umieć na egzaminie ósmoklasisty?

Lp.	Treść wymagania	😊	☹️
1.	Rozpoznać rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określić cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisać czytany utwór do odpowiedniego rodzaju.		
2.	Rozróżnić gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, komedię, fraszkę, tren, balladę, tragedię – i wymienić ich podstawowe cechy oraz wskazać cechy gatunkowe czytanych utworów literackich; rozpoznać wiersz, przysłowie, komiks.		
3.	Objaśnić morał bajki oraz samodzielnie sformułować przesłanie baśni.		
4.	Omówić akcję, wyodrębnić wątki i wydarzenia.		
5.	Odróżnić fikcję artystyczną od rzeczywistości.		
6.	Odróżnić realizm od fantastyki.		
7.	Charakteryzować i oceniać bohaterów.		
8.	Konfrontować sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami.		
9.	Wyrażać swój stosunek do postaci.		
10.	Wskazać elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog.		
11.	Rozpoznać w tekście literackim: porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, neologizm, inwokację, symbol, alegorię i określić ich funkcje.		
12.	Rozpoznać: wers, zwrotkę (strofę), rym, rytm, refren; odróżnić wiersz rymowany i nierymowany (biały).		
13.	Znać pojęcie komizmu, rozpoznać jego rodzaje w tekstach oraz określić ich funkcje.		
14.	Znać pojęcie ironii, rozpoznać ją w tekstach oraz określić jej funkcje.		
15.	Określić w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddać ją refleksji.		
16.	Nazywać swoje reakcje czytelnicze (np. wrażenia, emocje).		
17.	Dostrzegać swoistość artystyczną dzieła.		
18.	Wykorzystać w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonać ich hierarchizacji.		
19.	Wykorzystać w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze.		
20.	Wykorzystać w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny.		
21.	Sprawnie czytać teksty.		
22.	Określić temat i główną myśl tekstu.		

23.	Identyfikować nadawcę i odbiorcę wypowiedzi (autora, narratora, czytelnika, słuchacza).		
24.	Wyszukiwać w tekście potrzebne informacje oraz cytować odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego.		
25.	Odróżnić zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych.		
26.	Wyszukać w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte).		
27.	Odbierać teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.		
28.	Wyciągać wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście (w tym rozpoznawać w nim prawdę lub fałsz).		
29.	Rozumieć dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi.		
30.	Porządkować informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.		
31.	Dostrzegać relacje między częściami składowymi wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity).		
32.	Interpretować dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia).		
33.	Dostrzegać różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa.		
34.	Identyfikować wypowiedź jako tekst informacyjny, literacki, reklamowy.		
35.	Rozpoznawać gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł i określać ich podstawowe cechy.		
36.	Znajdować w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.		
37.	Rozpoznawać w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik) i wskazywać różnice między nimi.		
38.	Rozpoznawać w tekście formy przypadków, liczb, osób, czasów i rodzajów gramatycznych – rozumieć ich funkcje w wypowiedzi.		
39.	Poprawnie stopniować przymiotniki i przysłówki oraz używać ich we właściwych kontekstach.		
40.	Rozpoznawać podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedziach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik).		
41.	Rozróżniać i poprawnie zapisywać zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące.		
42.	Przekształcać zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, a także zdania w równoważniki zdań i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu;.		
43.	Rozpoznawać wyraz podstawowy i wyraz pochodny; rozumieć pojęcie podstawy słowotwórczej; w wyrazie pochodnym wskazywać temat słowotwórczy i formant, wskazywać funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumieć realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu, rozpoznawać rodzinę wyrazów, łączyć wyrazy pokrewne, wskazywać rdzeń.		
44.	Znać zasady tworzenia wyrazów złożonych.		
45.	Rozpoznawać imiesłowowy, rozumieć zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosować imiesłowowy równoważnik zdania i rozumieć jego funkcje; przekształcać go na zdanie złożone i odwrotnie.		

46.	Rozpoznawać w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie), równoważniki zdań, rozróżniać wypowiedzenia wielokrotnie złożone – i rozumieć ich funkcje.		
47.	Odróżniać mowę zależną i niezależną, przekształcać mowę zależną na niezależną i odwrotnie.		
48.	Dostrzegać zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznawać słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy) – określać ich funkcje w tekście.		
49.	Rozpoznawać nazwy osobowe i miejscowe, używać poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców.		
50.	Znać sposoby wzbogacania słownictwa.		
51.	Rozróżniać treść i zakres znaczeniowy wyrazu.		
52.	Rozumieć pojęcie stylu, rozpoznać styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny.		
53.	Rozumieć, na czym polega grzeczność językowa i stosować ją w wypowiedziach.		
54.	Rozróżniać normę językową wzorcową oraz użytkową i stosować się do nich.		
55.	Rozumieć, na czym polega błąd językowy.		
56.	Pisać poprawnie pod względem ortograficznym.		
57.	Wykorzystywać wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennej.		
58.	Poprawnie przytaczać cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne.		
59.	Wykorzystywać wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych.		
60.	Znać zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.		
61.	Znać zasady pisania nazw własnych i nazw pospolitych.		
62.	Poprawnie używać znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, znaku wykrzyknika.		
63.	Funkcjonalnie wykorzystywać środki retoryczne oraz rozumieć ich oddziaływanie na odbiorcę.		
64.	Gromadzić i porządkować materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redagować plan kompozycyjny własnej wypowiedzi.		
65.	Tworzyć wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumieć rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosować rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych).		
66.	Wykorzystywać znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych.		
67.	Odróżniać przykład od argumentu.		
68.	Przeprowadzać wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego.		
69.	Zgadzać się z cudzymi poglądami lub polemizować z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie.		

70.	Rozpoznawać manipulację językową i przeciwstawiać jej zasady etyki wypowiedzi.		
71.	Tworzyć spójne teksty związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury.		
72.	Tworzyć spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: zaproszenie, ogłoszenie, rozprawka, opowiadanie z dialogiem (twórcze i odtwórcze), opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, prosta notatka.		
73.	Wykonywać przekształcenia na tekście cudzym, w tym skracać, streszczać, rozbudowywać i parafrazować.		
74.	Formułować pytania do tekstu.		
75.	Rozwijać umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.		
76.	Znać treść, problematykę, wątki, bohaterów, itd. następujących lektur:		
	Charles Dickens, <i>Opowieść wigilijna</i> ;		
	Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i> ;		
	Jan Kochanowski, wybór fraszek i trenów, w tym tren VII i VIII;		
	Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> ;		
	Adam Mickiewicz, <i>Reduta Ordona</i> , <i>Śmierć Pułkownika</i> , <i>Świtezianka</i> , <i>Dziady</i> część II, <i>Pan Tadeusz</i> (całość);		
	Antoine de Saint-Exupéry, <i>Mały Książę</i> ;		
	Henryk Sienkiewicz, <i>Quo vadis</i> , <i>Latarnik</i> ;		
	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> ;		
	wiersze wybranych poetów.		